

Ummæli av Ólavsøkuframsýningini:

Nýggju klæði keisarans um aftur

UMMÆLI

Kenda danska ævintýrskaldi H. C. Andersen eigur mangan góða søguna, og felags fyrri tær allar er, at har er ein sokallaður moralur. Tann, ið lesur ella hoyrir, fær móti endanum eina niðurstøðu serveraða.

Eitt tað kendasta og eisini eitt tað besta ævintýrið hjá H. C. Andersen er tað um tey nýggju klæðini hjá keisarinum.

Her skal ikki vera farið út í æsir við hesum ævintýrinum, men í stuttum var søgan tann, at keisarin als ikki var í nøkrum klæðum, men fekk spillnakin. Av tí at hetta vóru nýggju klæði keisarans og ikki klæði hjá onkrum tilvildarlíggum, var einki mark fyrri, hvussu fólk róstu klæðunum og søgdu, hvussu vøkur og snøgg tey vóru – til eitt barn endiliga rakti seymin á høvdið: »Jú, men keisarin er jú í ongun klæðum!«

Keisarans nýggja list

Ólavsøkuaftan varð tann árliga Ólavsøkuframsýningin við ymsari list latin upp í Norðurlandahúsinum.

Talan er um eina tað størstu føroysku listaframsýningina, og á henni vóru ikki færri enn 170 listaverk – gjørd av tilsamans 70 listafólkum.

Nakað hevur henda listaframsýningin verið havd til viðgerðar frá fleiri síðum í pressuni – fyrst og fremst her í Sosialinum – og tá ein hevði verið runt og sæð hvørt einstakt listaverk, var einki annað, ein kundi taka betur undir við, enn vit í Føroyum í dag av sonnum hava eina lista-elitu, ið gevur alla orsök til enn einaferð at hugsa um ævintýrið hjá H. C. Andersen um nýggju klæði keisarans.

Í hvussu er tykist lítið høpi vera í, hvat verður mettt sum list og hvat ikki verður tað.

At nógvar frálík listar við kaldari hond er hildin undan fyrri framsýningina, meðan annað, ið bert við keisarligari vælvild kann kallast list

er sloppið ígjøgnum nálar-eygað, er einki at taka seg aftur í, tá ein hevur havt høvi at sæð okkurt av tí, ið ikki slapp ígjøgnum.

Hol í høvdið

At fólk kunnu liva av list, er ófórt – um talan also er um list!

Men tíverri sær út til, at fleiri av okkara sokallaðu etableraðu listafólkum lata fólk fáa steinar fyrri breyð. Í hvussu er vóru fleiri ítøkilig dømi um, at hvørki høvdi ella hali var á tí, so kendir listamenn sum Bárður Jakupsson, Amariel Norðoy, Marius Olsen, Eyðun av Reyni, Ingálvar av Reyni, Kári Svensson, Ole Wich og fleiri aftrat sýna fram í Klingruni í hesum døgum.

Máling oyst yvir lørift, við einstøkum tilvildarlíggum strikuskapilsum inn ímillum og svakliga samanblandaðum litum, so ein ikki ivast í, at fleiri av hesum fólkum høvdu havt gott av at fingið kannaeiguni, er tað, ein sum vanligur Ólavsøkugestur kann fáa burtur úr nógnum av hesum.

Ivist í, um henda sokallaða listin hevði verið brúkt til so frægt sum tapetmynstur nakrastaðni. So lítið hevur bara listparturin uppi seg. Og so er tað hasin, ið fer eftir ruski og savnar tað saman til sokallað renovatíonslist. Millum annað var ein gamal rustaður viskari og nakrir brendir viðastubb- ar klimaks í renovatíonslistini hesaferð.

Nógvar teir skulpturellu listini er heldur ikki nógvar annað enn geometriskir ruðuleikar, ið hvørki vísa ella siga nakað sum helst.

Skeivt, beint og øvugt

Tað sær út til, at høvuds- endamálið við hesi abstraktu listini er at ørkymla sum mest, so eingin skal kunna fáa nakað burturúr.

Og tað mest harmiliga av tí heila er, at fleiri av hesum góðu fólkum í veruleikanum megna at gera nakað, ið er veruligt og í familju við list um tey vilja. Fleiri teirra kunnu bæði avmyndað, lýsa

og endurgeva bæði lutir, kenslur, stemningar og annað, men velja heldur at fara ein túr í mjórkan eftir fyra- kantum, ið bert variera í liti og um teir eru beinir, skeivir ella øvugtir.

Farið ein túr í onkran barnagarð og finnið har tykkara javnlíkar – men kortini yvirmenn í sannari og hjartaligari list.

Klæðini, klæðini...

Ádú, ádú. Her liva keisar- ans nýggju klæði sum ongantíð.

Og so eru tað prísirnir eisini: Túsendis av krón- um vilja hesi hava afturfyrri sitt oyðsl av bæði lørifti og máling, tí fólk jú í hópatali helst framvegis eru av teirri áskoðan, at hetta er tann sanna listin.

Nei, sanniliga eru tað ikki prísirnir á amatørlistaverkunum, ið skemma Ólavsøkuframsýningina, sum lesast kundi millum reglurnar á tí, norðurlandahússtjórin gav til kennar leygardagin í Sosialinum.

Hyggja at kendum

Hann segði forrestin eisini, at fólk koma fyrri at síggja tey kendu listafólkini, og so kanska eftir ein kaffimunn skeita at restini, ella bara fara avstað eftir at hava hugt at topplistini.

Hetta er ein stór misskilj- ing. Flestu teirra, ið fara at hyggja at Ólavsøkuframsýningini, munnu heldur vilja finna útav, um onkur, ið tey kenna, er við. Hetta kann ein siga, ið sjálvur hevur verið óteljandi ferðir

og hugt at júst Ólavsøkuframsýningini.

Eisini fólk, ein hesaferð prátaði við á framsýningini og onnur, ið høvdu verið, høvdu somu fatan. Teir kendu koma ikki fyrr enn í aðru røð – um yvirhøvur verður hugt serliga nógvar at øllum hesum keisarliga...

Eivindur Mohr fær 13!

Einasta av teimum kendu listafólkunum, ið veruliga visir og prógvar nakað á Ólavsøkuframsýningini '92 í Norðurlandahúsinum, er Eivindur Mohr.

Hann hevur tveir stórar málingar við av fyrrverandi sjóvinnubankastjóranum Rasmusi Olsen, sála, og nevndarformanninum á sama stað, Birgir Danielsen.

Hesir báðir málingar eru rein meistaraverk, og listin hjá Eivindi Mohr liggur í minsta lagi einar tveir klassar oman fyrri restina av elituni. Her er talan um eitt reint 13-tal, og við frálíku evnum sínum tekur Eivindur dystin upp á løriftunum við restina av elituni.

Av sonnum ein ólíka dystur, tí hini koma honum ikki til kníggja – og tað so langt frá tí.

Og tó – eisini ein maður sum Olivur við Neyst, ið er ein partur av elituni, er komin væl frá síni list á hesi framsýningini við lættari abstraktari, men tó myndandi list í føgrum litum.

Glaðir amatørar

Men Ólavsøkuframsýningin er annað enn bert elitun, hóast framsýningin av røttum átti at verið so nógvar meira enn bara tað. Við eru fleiri frálíkir og evnaríkir amatørar, ið veruliga vísa stórt hugflog og góðar gávur at arbeiða við list.

Nakað, ið var sera hugtakandi at síggja, vóru tær báðar áseymaðu myndirnar hjá Anni Haraldsen úr Fuglafirði. Hetta var sonn list og samstundis ótrúliga gott handverk. Vakrir litir og vøkur motiv – stutt sagt: List!

Yvirhøvur var einki á hesi

framsýning, ið bendi á, at amatørarnir taka ov nógvar fyrri síni listaverk – tvørtur- imóti.

Seta blindu eygað til

Úttøknevndin, ið hevur til starvs at velja út tey lista- verk – ella kanska rættari sagt: listafólk – ið eru við á framsýningini, man í fleiri førum tó hava sett kikaran fyrri blindu eygað.

Í hvussu er vóru tíverri eisini fleiri málningar frá amatørum, ið høvdu eins lít- ið uppi seg og tað hjá teim- um professionellu. Kundi bent á, at tey høvduleysu fáa herðaklapp, meðan tey evnaríku verða mettt sum primitiv og fávitskut, tí tað tey gera, líkist nøkrum og er til at fata fyrri mannin á gøtuni, og tí tey nokta fyrri at lata keisaran úr fyrri síðuni at billa honum inn, at hann hevur fingið nýggj klæði.

Beiðari framsýning

Yvirhøvur hevði verið ynskiligt, um Ólavsøkuframsýningin kundi verið ein breiðari framsýning, har fjøldin av listafólkum, ið ikki síggja seg sjálv sum professionell í tekk møgu- leikan at royna seg.

Av teimum, ið sýndu fram, vóru sanniliga ikki bert fólk úr listaelituni, men eitt nú kundu fleiri fermetrar av veggjaplássari verið brúktir betur, um aðrir amatørar aftrat skuppu frammat, heldu enn tey, ið liva av at selja sína list og at rósa hvørjum øðrum, sum eftirhondini ei vorðið fólkahugtak, tá um list er at røða.

Framsýningin er annars opin til og við sunnudegn- um 2. august. Í dag og í morgin frá kl. 10 til 18 og sunnudagin frá kl. 14 til 18. Við vón um snarligan bata fyrri føroyska list verða hesi orð skrivað.

Hilmar Jan Hansen